KONKLUŻJONIJIET TAL-AVUKAT ĠENERALI
KOKOTT
ippreżentati fis-16 ta' Lulju 2020 [1]

Kawża C-160/19 P

Comune di Milano
vs

Il-Kummissjoni Ewropea

"Appell – Għajnuna mill-Istat – Għajnuna fil-forma ta' injezzjonijiet ta' kapital mill-kumpannija omm – Servizzi ta' assistenza fl-art fl-ajruporti ta' Milano Linate u ta' Milano Malpensa – Prova tal-imputazzjoni tar-riżorsi tal-Istat – Eżami ta' indizji – Evalwazzjoni ta' miżuri konsekuttivi meqjusa bħala waħda – Portata tal-eżami tal-qrati tal-Unjoni f'deċiżjonijiet tal-Kummissjoni rigward għajnuna mill-Istat – Kriterju tal-investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq – Tqassim tal-oneru tal-prova – Informazzjoni rilevanti"

I. Introduzzjoni

1. Injezzjonijiet ta' kapital biex ikopru t-telf ta' sussidjarja jistgħu jikkostitwixxu għajnuna mill-Istat skont l-Artikolu 107(1) TFUE jekk il-kumpannija omm ewlenija tkun miżmuma mill-Istat. Madankollu, l-għajnuna hija eskluża, li kieku investitur privat fittizju li jopera f'ekonomija tas-suq ukoll kien ikun ħa l-miżura inkwistjoni.

2. Fil-każ preżenti, l-Istat Membru ma pprovdiex lill-Kummissjoni dokumenti suffiċjenti relatati mal-proċess tat-teħid tad-deċiżjonijiet tal-kumpannija omm qabel l-injezzjonijiet ta' kapital favur is-sussidjarja tagħha minn dak il-perijodu. Il-Qorti Ġenerali għalhekk tikkunsidra li l-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq ma jintlaħaqx. L-appell tal-Comune di Milano (il-Komun ta' Milano, l-Italja) huwa dwar, *inter alia*, jekk il-Qorti Ġenerali applikatx ir-rekwiżiti ta' prova korretti u, b'mod partikolari, jekk iddeterminatx b'mod korrett l-oneru tal-prova.

II. Il-kuntest ġuridiku

3. Il-Qorti Ġenerali tirreferi mhux biss għall-Artikolu 107(1) TFUE, iżda wkoll għad-Direttiva 2006/111/KE dwar it-trasparenza tar-relazzjonijiet finanzjarji bejn l-Istati Membri u l-impriżi pubbliċi kif ukoll dwar it-trasparenza finanzjarja fi ħdan ċerti impriżi [2]. It-tieni paragrafu tal-Artikolu 2(b) ta' din id-direttiva jistabbilixxi r-regola ta' preżunzjoni għall-impriżi pubbliċi kif ġej:

"Għall-fini ta' din id-Direttiva: […]

1 Lingwa oriġinali: il-Ġermaniż.

2 Direttiva tal-Kummissjoni 2006/111/KE tas-16 ta' Novembru 2006 (ĠU 2008, L 348M, p. 906, rettifika fil-ĠU 2009, L 84M, p. 555).

(b) 'impriżi pubbliċi' tfisser kull impriża li fuqha l-awtoritajiet pubbliċi jistgħu jeżerċitaw direttament jew indirettament influwenza dominanti bis-saħħa tal-pussess li għandhom tagħha, il-parteċipazzjoni finanzjarja tagħhom fiha, jew ir-regoli li jirregolawha;

Jitqies li hemm influwenza dominanti min-naħa tal-awtoritajiet pubbliċi meta dawn l-awtoritajiet, direttament jew indirettament fil-konfront tal-impriża:

[…]

(ii) jikkontrollaw il-maġġoranza tal-voti marbutin ma' ishma maħruġa mill-impriżi […]".

III. Il-fatti u l-proċedura

A. Il-kuntest tal-kawża

4. Is-SEA SpA (iktar 'il quddiem "SEA") hija l-kumpannija maniġerjali tal-ajruporti ta' Milano Linate u ta' Milano Malpensa (l-Italja). Mill-2002 sal-2010, il-kapital tagħha kien miżmum kważi esklużivament mis-settur pubbliku, jiġifieri 84.56 % mill-appellanti, il-Comune di Milano (il-Komun ta' Milano, l-Italja), 14.56 % mill-Provincia di Milano (il-Provinċja ta' Milano, l-Italja) u 0.88 % minn azzjonisti pubbliċi u privati oħra.

5. Sal-1 ta' Ġunju 2002, is-SEA pprovdiet servizzi ta' assistenza fl-art fl-ajruporti ta' Milan Linate u ta' Milan Malpensa. Minħabba r-rekwiżiti l-ġodda tad-dritt tal-Unjoni, is-SEA imbagħad waqqfet il-kumpannija SEA Handling SpA, li hija kkontrollata kompletament minnha (iktar 'il quddiem "SEA Handling"), li ilha tipprovdi servizzi ta' assistenza fl-art fl-ajruporti ta' Milano Linate u ta' Milano Malpensa mill-1 ta' Ġunju 2002.

6. Fis-26 ta' Marzu 2002, il-Komun ta' Milano, is-SEA u diversi organizzazzjonijiet sindakali kkonkludew ftehim (iktar 'il quddiem il-"Ftehim mat-trade unions 2002"), li fih il-Komun ta' Milano kkonferma, fost oħrajn, li s-SEA ser iżżomm il-maġġoranza azzjonarja ta' SEA Handling għal mill-inqas ħames snin oħra, u li s-SEA ser iżżomm il-bilanċ bejn il-benefiċċji u l-ispejjeż tas-sussidjarja tagħha billi "żżomm il-kapaċità amministrattiva [tagħha] u ttejjeb b'mod sinjifikattiv l-opportunitajiet [tagħha] biex tibda topera fis-swieq nazzjonali u internazzjonali".

7. Bejn l-2002 u l-2010, is-SEA għamlet injezzjonijiet ta' kapitali li jammontaw għal EUR 359 644 000 favur SEA Handling. Matul l-istess perijodu, SEA Handling irreġistrat telf li jammonta għal EUR 339 784 000.

B. Id-deċiżjoni kkontestata

8. Wara li eżaminat l-injezzjonijiet ta' kapital minħabba lment, il-Kummissjoni adottat id-Deċiżjoni 2015/1225 rigward l-injezzjonijiet ta' kapital minn SEA f'SEA Handling SpA fid-19 ta' Diċembru 2012, innotifikata bid-dokument C(2012) 9448 [3] (iktar 'il quddiem "id-deċiżjoni kkontestata").

3 Deċiżjoni tal-Kummissjoni (UE) 2015/1225 tad-19 ta' Diċembru 2012 rigward l-injezzjonijiet ta' kapital minn SEA SpA f'SEA Handling SpA ((SA.21420 (C 14/10) (ex NN 25/10) (ex CP 175/06)) (ĠU 2015, L 201, p. 1).

9. Fid-dispożittiv tad-deċiżjoni kkontestata, il-Kummissjoni ddikjarat *inter alia* li l-injezzjonijiet ta' kapital li s-SEA għamlet favur is-sussidjarja tagħha SEA Handling fil-perijodu bejn 2002 sa 2010 jikkostitwixxu għajnuna mill-Istat fis-sens tal-Artikolu 107 TFUE, li huma inkompatibbli mas-suq intern u għalhekk għandhom jiġu rkuprati.

C. Il-proċedura quddiem il-Qorti Ġenerali

10. L-appellanti kkontestat id-deċiżjoni kkontestata permezz tar-rikors għal annullament ippreżentat fit-18 ta' Marzu 2013 skont ir-raba' paragrafu tal-Artikolu 263 TFUE. Iktar tard, l-appellanti rtirat talba għal miżuri provviżorji li kienet ġiet ippreżentata inizjalment.

11. Permezz tas-sentenza tat-13 ta' Diċembru 2018, Comune di Milano vs Il-Kummissjoni (T-167/13, EU:T:2018:940) (iktar 'il quddiem "is-sentenza appellata"), il-Qorti Ġenerali kkonfermat id-deċiżjoni tal-Kummissjoni, b'konsegwenza li ċaħdet ir-rikors, u kkundannat lill-Komun ta' Milano għall-ispejjeż.

D. Proċedura ta' appell quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja

12. Il-Komun ta' Milano qiegħed jikkontesta s-sentenza tal-Qorti Ġenerali bl-appell preżenti tat-22 ta' Frar 2019.

13. Il-Komun ta' Milano jitlob li l-Qorti tal-Ġustizzja jogħġobha:

– tannulla s-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-13 ta' Diċembru 2018 fil-Kawża T-167/13, Comune di Milano vs Il-Kummissjoni;

– tannulla d-Deċiżjoni tal-Kummissjoni (UE) 2015/1225 tad-19 ta' Diċembru 2012 rigward l-injezzjonijiet ta' kapital minn SEA SpA f'SEA Handling SpA ((SA.21420 (C 14/10) (ex NN 25/10));

– tikkundanna lill-Kummissjoni għall-ispejjeż, inklużi dawk relatati mal-proċeduri għal miżuri provviżorji fil-Kawża T-167/13 R.

14. Il-Kummissjoni titlob li l-Qorti tal-Ġustizzja jogħġobha:

– tiċħad l-appell bħala manifestament inammissibbli u/jew bħala infondat;

– tikkundanna lill-Komun ta' Milano jbati l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri u ta' dawk tal-proċeduri tal-Qorti Ġenerali u l-ispejjeż tal-proċeduri għal miżuri provviżorji.

15. Il-partijiet ippreżentaw osservazzjonijiet bil-miktub u orali dwar l-appell fl-4 ta' Ġunju 2020.

IV. L-analiżi ġuridika

16. Il-Komun ta' Milano jibbaża l-appell tiegħu fuq erba' aggravji, li lkoll isostnu li l-Qorti Ġenerali kisret l-Artikolu 107(1) TFUE minħabba li ma kien hemm l-ebda għajnuna mill-Istat fil-każ preżenti.

17. Għajnuna mill-Istat għandha tiġi adottata skont l-Artikolu 107(1) TFUE, jekk jiġu ssodisfatti erba' rekwiżiti kumulattivi. L-ewwel, trid tkun miżura tal-Istat jew miżura li tuża r-riżorsi tal-Istat; it-tieni, din il-miżura għandha tkun kapaċi taffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri; it-tielet, trid tagħti vantaġġ; u r-raba', toħloq distorsjoni tal-kompetizzjoni jew thedded li tagħmel dan.

18. L-ewwel tliet aggravji jirrigwardaw il-karatteristika tar-riżorsi tal-Istat jew l-imputazzjoni tar-riżorsi lill-Istat (ara taħt A, B u C). Ir-raba' aggravju jirrigwarda l-kriterju tal-investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq, li huwa rilevanti fir-rigward tal-kwistjoni dwar jekk il-benefiċjarju tal-għajnuna jingħatax vantaġġ (ara taħt D).

A. L-ewwel aggravju – riżorsi tal-Istat

19. Għajnuna fit-tifsira tal-Artikolu 107(1) TFUE tingħata mill-Istat jew tingħata minn riżorsi tal-Istat jekk il-benefiċċju mogħti jkun ġej minn riżorsi tal-Istat u d-deċiżjoni li fuqha huwa bbażat il-vantaġġ hija imputabbli lill-attur tal-Istat [4].

20. Fl-ewwel aggravju, l-appellanti tikkontesta li ntużat għajnuna mill-Istat fil-miżuri ta' għajnuna allegati (l-ewwel parti tal-ewwel aggravju) u tikkontesta l-metodu użat mill-Qorti Ġenerali biex tiddetermina jekk il-miżuri inkwistjoni humiex imputabbli lill-appellanti (it-tieni parti tal-ewwel aggravju).

1. Fuq l-ewwel parti tal-ewwel aggravju

a) Fuq l-ammissibbiltà tal-ewwel parti tal-ewwel aggravju

21. Il-Kummissjoni tiddubita jekk l-argument tal-appellanti rigward l-ewwel parti tal-ewwel aggravju huwiex ammissibbli minħabba li fl-appell, il-Komun ta' Milano l-ewwel ikkontesta n-natura statali tar-riżorsi użati. Madankollu, il-fatt li l-Qorti Ġenerali ddeċidiet f'dan ir-rigward fis-sentenza appellata, kienet tikkostitwixxi deċiżjoni *ultra petita*, li min-naħa tagħha ma setgħetx tagħti lill-appellanti l-opportunità li tikkontesta l-eżistenza ta' dawk il-kundizzjonijiet previsti fl-Artikolu 107(1) TFUE għall-ewwel darba fl-appell.

22. B'konformità mat-tieni sentenza tal-Artikolu 170(1) tar-Regoli ta' Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, l-appell ma jistax ibiddel is-suġġett tal-kawża quddiem il-Qorti Ġenerali [5]. Għaldaqstant, meta titqies b'mod iżolat, l-ewwel parti tal-ewwel aggravju tista' tkun inammissibbli minħabba li għall-ewwel darba, hija espressament tikkontesta l-fehim tal-ġurisprudenza eżistenti dwar il-kunċett ta' riżorsi tal-Istat irrappreżentat mill-Kummissjoni u kkonfermat mill-Qorti Ġenerali.

23. Madankollu, il-Kummissjoni tinjora l-argumenti tal-appellanti quddiem il-Qorti Ġenerali.

24. L-appellanti ma ressqitx argument ibbażat fuq in-natura statali tar-riżorsi f'dan l-istadju tal-proċedura, iżda primarjament ġie indirizzat li l-Kummissjoni attribwixxiet il-miżuri lill-awtoritajiet Taljani.

25. Madankollu, hija diġà ddikjarat fir-rikors tagħha [6] quddiem il-Qorti Ġenerali li ma kinitx taqsam l-evalwazzjoni tal-Kummissjoni dwar in-natura statali tar-riżorsi użati. Mir-raġunament innifsu, iżda fuq kollox mid-deskrizzjoni tal-motiv u tal-komunikazzjoni tad-deċiżjoni, allegatament żbaljata, tal-Kummissjoni, jista' jidher b'mod ċar li mhux biss l-imputazzjoni tal-miżuri qiegħda tiġi attakkata, iżda wkoll l-oriġini tagħhom minn riżorsi tal-Istat.

4 Sentenzi tas-16 ta' Mejju 2002, Franza vs Il-Kummissjoni (C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punt 24 u l-ġurisprudenza ċċitata), u tad-19 ta' Diċembru 2013, Vent De Colère! *et* (C-262/12, EU:C:2013:851, punt 16).

5 Sentenzi tal-1 ta' Ġunju 1994, Il-Kummissjoni vs Brazzelli Lualdi *et* (C-136/92 P, EU:C:1994:211, punt 59), tal-1 ta' Frar 2007, Sisson vs Il-Kunsill (C-266/05 P, EU:C:2007:75, punt 95), u tas-16 ta' Novembru 2017, Ludwig-Bölkow-Systemtechnik vs Il-Kummissjoni (C-250/16 P, EU:C:2017:871, punt 29).

6 Fil-punti 11 *et seq.*

26. F'dan l-isfond, il-konstatazzjonijiet tal-Qorti Ġenerali rigward in-natura statali tar-riżorsi użati għadhom jaqgħu fl-ambitu tas-suġġett tat-tilwima. L-appellanti tista' għalhekk tikkontesta dawn il-kunsiderazzjonijiet. Huwa permess li hija tiżviluppa r-raġunament tagħha b'dan il-mod. Minn dan isegwi li l-aggravju huwa ammissibbli f'din l-ewwel parti.

b) Fuq il-fondatezza tal-ewwel parti tal-ewwel aggravju – riżorsi tal-Istat fis-sens tal-Artikolu 107(1) TFUE

27. L-oġġezzjonijiet tal-appellanti għan-natura statali tar-riżorsi użati b'rabta mal-injezzjoni ta' kapital imorru kontra l-punti 63 u 65 sa 67 tas-sentenza appellata.

28. Fil-punt 63 tas-sentenza appellata, il-Qorti Ġenerali invokat li l-awtoritajiet pubbliċi jridu jżommu iktar minn 99 % tal-ishma tas-SEA sabiex il-kontribuzzjonijiet finanzjarji għal SEA Handling jikkwalifikaw bħala riżorsi tal-Istat. Fil-punt 65 tas-sentenza appellata, il-Qorti Ġenerali eżaminat l-istruttura organizzattiva tas-SEA sabiex tistabbilixxi kontroll mill-Istat fuq ir-riżorsi użati. Fl-aħħar nett, fil-punti 65 u 66 tas-sentenza appellata, il-Qorti Ġenerali ddikjarat li, minħabba l-istruttura organizzattiva u d-drittijiet u l-obbligi assoċjati tal-awtoritajiet Taljani bħala azzjonisti maġġoritarji, kien hemm influwenza dominanti mill-Istat, u r-riżorsi finanzjarji li s-SEA ttrasferixxiet lil SEA Handling kienu taħt kontroll permanenti tal-Istat. F'dan ir rigward, il-Qorti Ġenerali applikat ukoll il-preżunzjoni tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 2(b) tad-Direttiva 2006/111 biex tistabbilixxi r-rabta bejn il-maġġoranza azzjonarja miżmuma mill-Istat Taljan u l-influwenza dominanti fuq is-SEA.

29. *L-ewwel nett*, l-appellanti ssostni li l-maġġoranza azzjonarja miżmuma mill-Istat f'kumpannija ma hijiex biżżejjed biex tiġi ġġustifikata n-natura statali tar-riżorsi li għandha dik il-kumpannija, *it-tieni nett*, li r-riżorsi tal-Istat, sabiex ikunu kklassifikati bħala tali, għandhom ikunu miżmuma taħt kontroll kostanti tal-Istat; u finalment, *it-tielet nett*, li l-Qorti Ġenerali bbażat b'mod żbaljat ir-raġunament tagħha fil-kuntest tal-Artikolu 107(1) TFUE fuq id-Direttiva 2006/111 biex tiġġustifika li l-Istat jeżerċita influwenza dominanti fuq kumpannija. Din id-direttiva għandha x'taqsam esklużivament mar-regoli dwar kumpanniji pubbliċi skont l-Artikolu 106 TFUE.

30. L-aggravju japplika jekk ir-raġunament tal-Qorti Ġenerali huwa żbaljat u s-sentenza hija bbażata fuqu. Madankollu, ir-raġunament tal-Qorti Ġenerali huwa essenzjalment korrett. Sa fejn ir-riferiment għall-preżunzjoni tat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 2(b) tad-Direttiva 2006/111 huwa żbaljat, din is-sentenza ma tistax tkun ibbażata fuqu.

31. L-Artikolu 107(1) TFUE jkopri r-riżorsi finanzjarji kollha li l-Istat jista' effettivament juża biex jappoġġja kumpanniji, irrispettivament minn jekk dawn ir-riżorsi jiffurmawx parti permanenti mill-assi tiegħu [7]. Dan l-aċċess attwali jeżisti partikolarment jekk l-Istat jeżerċita influwenza dominanti fuq il-kumpannija li tagħti r-riżorsi inkwistjoni u b'hekk, imexxi l-użu tar-riżorsi [8]. Min-naħa l-oħra, l-influwenza dominanti tista' tirriżulta mill-parteċipazzjoni azzjonarja tal-attur statali fil-kumpannija rispettiva [9].

32. L-appellanti tikkontesta l-konklużjoni rigward in-natura statali tal-injezzjonijiet ta' kapital mill-kontroll statali fuq is-SEA, billi tibbaża fuq il-kawża ENEA [10].

7 Sentenzi tas-16 ta' Mejju 2000, Franza vs Ladbroke Racing u Il-Kummissjoni (C-83/98 P, EU:C:2000:248, punt 50), tas-16 ta' Mejju 2002, Franza vs Il-Kummissjoni (C-482/99, EU:C:2002:294, punt 37), tas-17 ta' Lulju 2008, Essent Netwerk Noord *et* (C-206/06, EU:C:2008:413, punt 70), is-sentenza tad-19 ta' Diċembru 2013, Vent De Colère! *et* (C-262/12, EU:C:2013:851, punt 21), u tat-13 ta' Settembru 2017, (C-329/15, EU:C:2017:671, punt 25).

8 Sentenzi tas-16 ta' Mejju 2002, Franza vs Il-Kummissjoni (C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punt 38), tat-18 ta' Mejju 2017, Fondul Proprietatea (C-150/16, EU:C:2017:388, punt 17), tat-13 ta' Settembru 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punt 31), u tad-9 ta' Novembru 2017, Il-Kummissjoni vs TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836, punt 47).

9 Sentenzi tas-16 ta' Mejju 2002, Franza vs Il-Kummissjoni (C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punt 38), u tat-18 ta' Mejju 2017, Fondul Proprietatea (C-150/16, EU:C:2017:388, punt 33).

10 Sentenza tat-13 ta' Settembru 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671).

33. Huwa veru li f'dan il-każ il-konklużjoni msemmija hawn fuq ma setgħetx tiġi meħuda mis-setgħat ta' kontroll tal-Istat attwalment eżistenti fuq il-kumpanniji li jaġixxu. Madankollu, dan kien dovut għall-fatt li l-benefiċċju mogħti ma kienx relatat ma' dan il-kontroll, iżda kien ir-riżultat ta' liġi: Il-kwistjoni kienet dwar leġiżlazzjoni li imponiet fuq il-forniturі tal-elettriku biex jiddisponu minn 15 % tal-elettriku mibjugħ kull sena lill-utent finali mill-koġenerazzjoni. Uħud minn dawn il-forniturі tal-elettriku kienu kkontrollati mill-Istat, iżda dan ma wassalx biex il-pagamenti tagħhom lill-produtturi tal-elettriku mill-koġenerazzjoni isiru riżorsi tal-Istat. L-Istat ma użax il-kontroll ta' dawn il-kumpanniji taħt il-liġi tal-kumpanniji biex jagħmel il-ħlas, iżda uża l-kompetenzi leġiżlattivi tiegħu, sabiex l-obbligu ta' xiri jiġi applikat għall-forniturі kollha tal-elettriku indipendentement mill-parteċipazzjoni fl-Istat. Madankollu, il-prezzijiet tal-elettriku rriżultaw mill-kundizzjonijiet fis-suq [11].

34. Madankollu, din is-sitwazzjoni ma sseħħx f'din il-kawża. Id-deċiżjonijiet dwar l-injezzjonijiet ta' kapital favur SEA Handling ma kinux ibbażati fuq liġi, iżda fuq deċiżjonijiet tas-SEA, li kienet ikkontrollata mill-awtoritajiet tal-Istat Taljan minħabba l-istruttura azzjonarja tagħha. Għalhekk, il-Qorti Ġenerali ma wettqet l-ebda żball ta' liġi fis-sentenza appellata meta stabbilixxiet rabta bejn is-setgħa li jiġi eżerċitat il-kontroll u l-influwenza dominanti li tirriżulta minn naħa, u n-natura statali tar-riżorsi min-naħa l-oħra. Hija kkunsidrat biżżejjed il-kuntest tal-kawża preżenti u, f'dan l-isfond, ikkunsidrat l-ġurisprudenza xierqa.

35. Wara kollox, jista' jitħalla miftuħ jekk ir-riferiment tal-Qorti Ġenerali għat-tieni subparagrafu tal-Artikolu 2(b) tad-Direttiva 2006/111 fil-punt 65 tas-sentenza appellata kienx ivvizzjat minn żball ta' liġi. Mhux ċar jekk il-Qorti tal-Ġustizzja għadhiex tqis l-evalwazzjonijiet ta' din id-direttiva bħala kriterju għall-fatti tal-Artikolu 107 TFUE, peress li, sa fejn jidher, hija invokat darba biss il-predeċessur [12] tagħha [13]. Madankollu, dan l-argument tal-Qorti Ġenerali huwa biss motivazzjoni supplimentari, u għalhekk, żball ta' liġi fuq dan il-punt ma jqajjimx kwistjoni dwar is-sentenza appellata [14].

2. Fuq it-tieni parti tal-ewwel aggravju – Metodi ta' evalwazzjoni b'riferiment għall-imputazzjoni ta' miżura tal-Istat

36. Fit-tieni parti tal-ewwel aggravju, l-appellanti tissottometti, l-ewwel u qabel kollox, li l-Qorti Ġenerali approvat b'mod żbaljat l-evalwazzjoni tal-Kummissjoni dwar il-konstatazzjoni li l-injezzjonijiet ta' kapital kienu imputabbli lill-awtoritajiet Taljani. Din tal-aħħar ibbażat l-imputazzjoni tal-miżuri fuq is-sempliċi preżunzjoni ta' parteċipazzjoni ta' awtoritajiet statali fid-deċiżjonijiet dwar l-injezzjonijiet ta' kapital u ma tat ebda prova effettiva tal-imputazzjoni.

11 Sentenza tat-13 ta' Settembru 2017, ENEA (C-329/15, EU:C:2017:671, punt 27 kif ukoll 31 sa 35).

12 It-tieni inċiż tal-ewwel paragrafu tal-Artikolu 2 tad-Direttiva 80/723/KE tal-25 ta' Ġunju 1980 fuq it-trasparenza tar-relazzjonijiet finanzjari bejn l-Istati Membri u l-impriżi pubbliċi (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 1, p. 20) kif emendata bid-Direttiva 93/84/KE tal-Kummissjoni tat-30 ta' Settembru 1993 (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol, 1, p. 72).

13 Sentenza tas-16 ta' Mejju 2002, Franza vs Il-Kummissjoni (C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punt 34).

14 Ara s-sentenza tal-11 ta' Diċembru 2008, Il-Kummissjoni vs Département du Loiret (C-295/07 P, EU:C:2008:707, punt 74).

37. Huwa minnu li l-imputazzjoni ta' miżuri li kumpannija kkontrollata mill-Istat timplimenta, tirrikjedi l-parteċipazzjoni ta' awtoritajiet statali fid-deċiżjoni rispettiva. Madankollu, din il-parteċipazzjoni ma għandhiex għalfejn tiġi pprovata b'mod konkret, pereżempju permezz ta' struzzjonijiet preċiżi[15]. Għall-kuntrarju, il-konstatazzjoni tal-attribuzzjoni pjuttost tista' tiġi dedotta minn għadd ta' indizji li joħorġu miċ-ċirkustanzi tal-każ rispettiv u mill-kuntest li fih ittieħdet il-miżura. F'dan ir-rigward, jista' jkun biżżejjed ukoll jekk dawn l-indizji juru li huwa sempliċement improbabbli li l-Istat ma ħax sehem fil-miżuri rispettivi[16].

38. Madankollu, kuntrarjament għas-sottomissjoni tal-appellanti, il-Qorti Ġenerali ma bbażatx ruħha fuq dan biss: sakemm l-appellanti tesprimi l-allegazzjoni li l-Qorti Ġenerali bbażat l-imputazzjonijiet tal-injezzjonijiet ta' kapital lill-Istat Taljan biss minħabba l-preżunta improbabbiltà ta' miżura mingħajr parteċipazzjoni mill-Istat, din hija bbażata fuq interpretazzjoni żbaljata tas-sentenza appellata. Il-Qorti Ġenerali tirreferi għal din il-preżunzjoni biss fir-rigward tar-rabta temporali ta' indizji individwali u tal-miżuri differenti.

39. Min-naħa l-oħra, is-sottomissjoni tal-appellanti li biha tikkritika l-evalwazzjoni żbaljata tal-imputazzjoni tal-miżuri fil-punt 38, hija ineffettiva. Għall-kuntrarju, għall-imputazzjoni tal-miżuri, il-Qorti Ġenerali għarfet sensiela sħiħa ta' indizji li jistgħu jitkellmu favur jew kontra l-imputazzjoni tal-injezzjonijiet ta' kapital lill-Istat Taljan, u għalhekk, jiġu ssodisfatti r-rekwiżiti tal-ġurisprudenza għall-prova ta' dan l-element ta "riżorsi tal-Istat" fis-sens tal-Artikolu 107(1) TFUE.

40. Fost l-indizji eżaminati, hemm, partikolarment, il-ftehim bejn l-organizzazzjonijiet sindakali, is-SEA u l-Komun ta' Milano, il-Ftehim mat-trade unions 2002 imsemmi iktar 'il fuq, li taħtu s-SEA impenjat ruħha li żżomm il-bilanċ bejn il-benefiċċji u l-ispejjeż tas-sussidjarja tagħha (punti 77 sa 83 tas-sentenza appellata).

41. Barra minn hekk, sabiex issostni l-impressjoni miksuba, il-Qorti Ġenerali, wara li eżaminat b'mod kritiku l-valur probatorju, iċċitat il-minuti tal-laqgħat tal-bord ta' SEA Handling. Fost l-oħrajn, minn dan jirriżulta li l-appellanti kienet approvat il-pjan ta' żvilupp ta' negozju ta' SEA Handling għall-perijodu mill-2007 'il quddiem (punt 85 tas-sentenza appellata).

42. Punti oħra li ġew eżaminati mill-Qorti Ġenerali huma r-rwol tas-sindku ta' Milano fir-riżenja tal-President tal-Bord tad-Diretturi ta' SEA fl-2006 (punt 86 tas-sentenza appellata) u l-fatt li s-sindku rċieva talbiet vojta biex jirriżenja mill-Bord tad-Diretturi tas-SEA (punt 87 tas-sentenza appellata). F'dan il-kuntest, fil-punt 88 tas-sentenza appellata, il-Qorti Ġenerali kienet kapaċi tikkonferma l-konklużjoni tal-Kummissjoni dwar l-importanza ta' deċiżjonijiet meħuda bħala parti mill-istrateġija ġenerali tal-Grupp SEA bħala indizju tal-imputazzjoni tal-injezzjonijiet ta' kapital lill-Istat.

43. Sussegwentement, il-Qorti Ġenerali sabet li l-indizji, li l-appellanti kkwotat b'mod awtonomu u indipendenti mill-argumenti tal-Kummissjoni, ma humiex kapaċi jinvalidaw l-indikazzjonijiet ta' influwenza u b'hekk jipprekludu li jiġu imputati l-miżuri. Il-Qorti Ġenerali tħares lejn l-indizji ppreżentati individwalment, iżda tivvaluta wkoll il-forza persważiva tagħhom meta tqishom flimkien. Il-Qorti Ġenerali hija mħassba bil-fatt li membru tal-kunsill muniċipali ma ngħatax aċċess għal ċerti dokumenti għal raġunijiet ta' kunfidenzjalità (punt 90 tas-sentenza appellata), kif ukoll tal-korrispondenza relatata bejn l-appellanti u s-SEA, li turi differenzi bejn it-tnejn (punt 91 tas-sentenza appellata). Il-Qorti Ġenerali teżamina wkoll il-korrispondenza bejn is-SEA u kunsill muniċipali (punt 92 tas-sentenza appellata) u l-fatt li ċerti elementi tan-negozjati tal-organizzazzjoni sindakali ma ġewx ikkomunikati lill-viċi sindku (punt 93 tas-sentenza appellata).

15 Sentenzi tas-16 ta' Mejju 2002, Franza vs Il-Kummissjoni (C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punti 52 u 53), u tas-17 ta' Settembru 2014, Commerz Nederland (C-242/13, EU:C:2014:2224, punti 31 *et seq.*).

16 Sentenzi tas-16 ta' Mejju 2002, Franza vs Il-Kummissjoni (C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punti 55 u 56), u tas-17 ta' Settembru 2014, Commerz Nederland (C-242/13, EU:C:2014:2224, punti 32 u 33).

44. Barra minn hekk, għall-istess raġunijiet, il-biża' tal-appellanti li jiġi estiż il-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 107(1) TFUE fir-rigward tal-kumpanniji privati kollha kkontrollati mill-Istat ma hijiex inkwistjoni fil-każ preżenti: kif muri, il-Qorti Ġenerali imputat il-miżuri lill-awtoritajiet Taljani mhux biss abbażi tal-istruttura organizzattiva tal-grupp ta' kumpanniji, iżda wara eżami taċ-ċirkustanzi konkreti.

45. F'dan il-kuntest, peress li t-tieni parti tal-ewwel aggravju hija wkoll infondata, l-ewwel aggravju għandu jiġi miċħud kollu kemm hu.

B. It-tieni aggravju – Prova tal-imputazzjoni

46. Bit-tieni aggravju, il-Komun ta' Milano jissottometti li l-Qorti Ġenerali kisret il-prinċipji li jirriżultaw mill-ġurisprudenza bħala prova tal-imputazzjoni f'żewġ aspetti, jiġifieri minn naħa, li tqiegħed rekwiżiti inqas stretti fuq prova pożittiva ta' imputazzjoni milli fuq il-prova kuntrarja (l-ewwel parti tat-tieni aggravju) u min-naħa l-oħra, minħabba li ma teħtieġx prova kompleta tal-imputazzjoni ta' kull injezzjoni ta' kapital individwali (it-tieni parti tat-tieni aggravju).

47. B'mod speċifiku, l-appellanti, fl-ewwel parti tat-tieni aggravju, tikkritika l-fatt li l-Qorti Ġenerali talbet mill-appellanti indizji fattwali sabiex tirrifjuta l-imputazzjoni tal-miżuri lill-awtoritajiet Taljani, filwaqt li l-Kummissjoni tista' tibbaża ruħha fuq preżunzjoni, u f'dan ir-rigward, tinvoka differenza fit-trattament.

48. Għalhekk, din l-allegazzjoni għandha tiġi kkunsidrata bħala infondata. Kif stipulat fil-punt 38, l-appellanti tinterpreta b'mod żbaljat il-punti 75 u 80 tas-sentenza appellata: l-appellanti tqis li l-Qorti Ġenerali ddeċidiet li l-Kummissjoni bbażat l-imputazzjoni biss fuq il-preżunzjoni li ma huwiex probabbli, li l-awtoritajiet Taljani ma kinux ipparteċipaw fil-miżuri inkwistjoni. Fil-fatt, il-Qorti Ġenerali hemmhekk tqis il-preżunzjoni msemmija bħala waħda mill-bosta indizji li, flimkien, jissuġġerixxu li l-injezzjonijiet ta' kapital għandhom jiġu attribwiti lill-awtoritajiet Taljani. Barra minn hekk, hija tuża biss din il-preżunzjoni b'rabta mal-imputazzjoni ta' dawk l-injezzjonijiet ta' kapital li ma sarux immedjatament wara l-Ftehim mat-trade unions 2002. Barra minn hekk, fl-isfond tal-prinċipji żviluppati fil-ġurisprudenza, il-Qorti Ġenerali eżaminat l-indizji li juru li l-miżuri huma imputabbli lill-Istat Taljan u dawk li jargumentaw kontra tali imputazzjoni bl-istess mod.

49. L-argument tal-appellanti, li huwa sempliċement impossibbli li tirribatti l-preżunzjoni msemmija lanqas ma jista' jintlaqa'. L-ewwel nett, kif muri, ma huwiex neċessarju li tiġi miċħuda l-preżunzjoni bħala tali, iżda trid tiġi miċħuda l-impressjoni ġenerali li tirriżulta mill-indizji. It-tieni nett, ma hijiex kwistjoni ta' prova kuntrarja konkreta, iżda li jiġu pprovduti biżżejjed indizji għall-kuntrarju. Il-fatt li l-indizji ppreżentati ma kienux kapaċi jikkonvinċu lill-Kummissjoni u lill-Qorti Ġenerali huwa dovut għall-evalwazzjoni sostantiva ta' dawn l-indizji u mhux għal-livell tal-prova applikata.

50. Minn dan isegwi, li l-ewwel parti tat-tieni aggravju hija infondata.

51. L-istess japplika għat-tieni parti tat-tieni aggravju. F'dan ir-rigward, l-appellanti tara żball ta' liġi fil-fatt li l-Qorti Ġenerali ma eżaminatx l-imputazzjoni ta' kull injezzjoni ta' kapital b'mod individwali u, it-tieni, li applikat il-ġurisprudenza b'mod żbaljat. Għaldaqstant, fiċ-ċirkustanzi bħal dawk fil-ġurisprudenza preċedenti, il-Qorti tal-Ġustizzja kkunsidrat miżuri konsekuttivi bħala miżura waħda. Madankollu, dan sar f'kuntest differenti u għalhekk mhux neċessarjament applikabbli għall-imputazzjoni ta' miżuri lill-Istat. F'dan ir-rigward, il-Qorti Ġenerali allegatament żnaturat il-ġurisprudenza.

52. Dak l-argument huwa probabbilment ibbażat fuq il-preżunzjoni tal-appellanti li jekk il-miżuri jiġu eżaminati separatament, xi wħud jew forsi l-injezzjonijiet ta' kapital kollha, ma kinux ikunu imputati lill-Istat Taljan. Billi dan ma għandux jiġi eskluż, tqum il-kwistjoni dwar jekk il-Kummissjoni u l-Qorti Ġenerali kinux kapaċi jevalwaw l-injezzjonijiet ta' kapital b'mod individwali fir-rigward tal-imputazzjoni bħala miżura waħda.

53. Kif jirrikonoxxi l-Komun ta' Milano, bosta miżuri ta' għajnuna konsekuttivi jistgħu jitqiesu bħala miżura waħda jekk huma marbuta daqshekk mill-qrib f'termini taż-żmien, li l-iskop u l-lok tal-kumpannija fil-mument li jittieħdu l-miżuri tant ikunu marbutin fil-qrib ma' xulxin, li ma jkunux jistgħu jiġu sseparati [17].

54. Din il-ġurisprudenza ġiet żviluppata f'każijiet fejn il-qalba tal-analiżi tal-għajnuna mill-Istat [18] kienet tikkonċerna l-kunċett ta' riżorsi tal-Istat, is-selettività tal-miżura [19], jew l-applikazzjoni tal-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq [20]. Għall-kuntrarju ta' dak li ssostni l-appellanti, ma jirriżultax minn dan li l-ġurisprudenza tapplika biss għal dawk l-elementi tal-Artikolu 107(1) TFUE. Dan għaliex, hija tirreferi espressament għall-iskopijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 107(1) TFUE fit-totalità tiegħu [21] u ma tagħmilx distinzjoni fl-argumenti speċifiċi tagħha bejn l-elementi individwali ta' din id-dispożizzjoni. Anki l-imputazzjoni ta' miżura bħala parti mill-kunċett "riżorsi tal-Istat" hija element tal-Artikolu 107(1) TFUE. Għalhekk, dan it-tip ta' argumentazzjoni tal-ġurisprudenza msemmija jista' wkoll jiġi ttrasferit biex jivverifika jekk miżuri konsekuttivi jistgħux jitqiesu bħala waħda fir-rigward tal-imputazzjoni tagħhom għal xi Stat.

55. F'dan l-isfond, ma jidher li hemm l-ebda żball ta' liġi tal-Qorti Ġenerali. Hija eżaminat il-konstatazzjonijiet tal-Kummissjoni fil-punti 72 u 73 tas-sentenza appellata fid-dawl tal-kriterji msemmija hawn fuq, u spjegat it-tqassim taż-żmien permezz tal-adozzjoni ta' strateġija pluriannwali [22] għall-kopertura tat-telf fuq liema bażi twettqu l-injezzjonijiet ta' kapital individwali. Strateġija bħal din hija adattata biex tgħaqqad flimkien il-miżuri individwali b'mod li jkun impossibbli li jiġu sseparati.

56. F'dan ir-rigward, anki t-tieni parti tal-aggravju hija infondata. Is-sottomissjoni l-oħra, li fiha l-appellanti tindirizza, *inter alia*, in-nuqqas ta' qbil tagħha mal-konklużjoni li kien hemm strateġija sabiex jiġu żnaturati l-fatti, għandha tiġi kkunsidrata b'rabta mat-tielet aggravju.

C. It-tielet aggravju – L-iżnaturament tal-provi fir-rigward tal-prova tal-imputazzjoni

57. Fit-tielet aggravju, l-appellanti ssostni li l-Qorti Ġenerali żnaturat il-provi meta eżaminat l-indizji li l-Kummissjoni ressqet lill-Komun ta' Milano insostenn tal-allegata imputazzjoni tal-miżuri. F'dan il-kuntest, għandu jiġi diskuss ukoll l-iżnaturament tal-provi li bih l-appellanti takkuża lill-Qorti Ġenerali fit-tieni aggravju.

58. Skont l-Artikolu 256 TFUE flimkien mal-ewwel paragrafu tal-Artikolu 58 tal-Istatut tagħha, il-Qorti tal-Ġustizzja hija awtorizzata biss biex tikkontrolla l-klassifikazzjoni legali u l-konsegwenzi legali li għandhom b'relazzjoni ma' fatti li l-Qorti Ġenerali stabbilixxiet jew evalwat. Din l-evalwazzjoni fattwali għalhekk ma tikkostitwixxix, ħlief fil-każ tal-iżnaturament ta' dawn il-provi, kwistjoni ta' liġi suġġetta, bħala tali, għall-istħarriġ tal-Qorti tal-Ġustizzja [23].

17 Sentenzi tad-19 ta' Marzu 2013, Bouygues u Bouygues Télécom vs Il-Kummissjoni (C-399/10 P u C-401/10 P, EU:C:2013:175, punti 103 u 104), tal-4 ta' Ġunju 2015, Il-Kummissjoni vs MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:362, punt 97), u tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 33).

18 Sentenza tad-19 ta' Marzu 2013, Bouygues u Bouygues Télécom vs Il-Kummissjoni (C-399/10 P u C-401/10 P, EU:C:2013:175, punti 89 *et seq.*).

19 Sentenza tal-4 ta' Ġunju 2015, Il-Kummissjoni vs MOL (C-15/14 P, EU:C:2015:362, punti 88 *et seq.*).

20 Sentenza tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punti 27 sa 34).

21 Ara s-sentenzi ċċitati fin-nota ta' qiegħ il-paġna 18.

22 L-adozzjoni ta' din l-istrateġija hija s-suġġett tal-argumenti fil-punti 61 u 64 *et seq.* ta' dawn il-konklużjonijiet.

23 Sentenza tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 25 u l-ġurisprudenza ċċitata).

59. Tali żnaturament teżisti jekk l-evalwazzjoni tal-provi disponibbli hija manifestament żbaljata [24]. L-iżnaturament irid tkun evidenti mill-proċess, mingħajr il-bżonn ta' evalwazzjoni ġdida tal-fatti u tal-provi [25]. Fid-dawl tan-natura eċċezzjonali ta' ilment ibbażat fuq l-iżnaturament tal-fatti skont l-Artikolu 256 TFUE, l-ewwel paragrafu tal-Artikolu 58 tal-Istatut tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea u l-punt (d) tal-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 168(1) tar-Regoli tal-Proċedura tal-Qorti tal-Ġustizzja, l-appellanti għandha, b'mod partikolari, tiddikjara b'mod preċiż: il-fatti allegatament żnaturati mill-Qorti Ġenerali u l-iżbalji ta' evalwazzjoni li, fl-opinjoni tagħha, wasslu lill-Qorti biex tiżnaturahom [26].

60. L-ewwel nett, fil-kuntest tat-tieni aggravju, l-appellanti ssostni li l-Qorti Ġenerali żnaturat l-argumenti tagħha fil-proċedura ġudizzjarja. Madankollu, jidher li tirreferi għall-konstatazzjoni fil-punt 72 tas-sentenza appellata. Skont l-appellanti, mingħajr ma tat spjegazzjoni, din illimitat ruħha li tiddikjara li l-Kummissjoni ma stabbilixxietx ir-rabta loġika u l-koerenza bejn l-indizji varji li hija ressqet sabiex attribwixxiet il-miżuri kollha meħuda matul il-perijodu inkwistjoni lill-Istat Taljan. Madankollu, l-appellanti tonqos milli tiddikjara liema argumenti ġew allegatament żnaturati mill-Qorti Ġenerali. Għaldaqstant, dan l-argument huwa inammissibbli.

61. Barra minn hekk, fl-ambitu tat-tieni aggravju, l-appellanti tissottometti li l-awtoritajiet Taljani u s-SEA, għall-kuntrarju ta' konstatazzjoni oħra fil-punt 72 tas-sentenza appellata, ma ammettewx li kien hemm "strateġija pluriannwali għall-kopertura tat-telf". Fil-fatt, f'diversi dokumenti ssemmiet biss strateġija waħda ta' riorganizzazzjoni. Billi għamlet dan, l-appellanti tammetti l-element rilevanti, li huwa kontroversjali fil-kuntest tat-tieni aggravju: l-injezzjonijiet ta' kapital annwali jidħlu fi strateġija ġenerali u għalhekk ma għandhomx għalfejn ikunu eżaminati separatament skont il-ġurisprudenza [27] diskussa. F'dan ir-rigward ma huwiex deċiżiv jekk l-istrateġija tkoprix speċifikament il-kopertura tat-telf jew ir-riorganizzazzjoni fl-astratt. Konsegwentement, dan l-argument ma jammontax għal żnaturament tal-provi li huwa rilevanti għad-deċiżjoni.

62. Fl-aħħar nett, fil-kuntest tat-tieni aggravju, l-appellanti tenfasizza l-argument tagħha quddiem il-Qorti Ġenerali li kull injezzjoni ta' kapital kienet ikkaratterizzata mill-kuntest tagħha stess. Madankollu, fir-rigward ta' dan l-argument, hija fil-fatt ma tikkritikax lill-Qorti Ġenerali għal żnaturament, iżda tikkontesta biss il-fatt li l-Qorti Ġenerali ma segwietx l-argument tagħha. Konsegwentement, titlob li ssir evalwazzjoni mill-ġdid ta' dak l-argument, li madankollu huwa inammissibbli fl-appell.

63. L-ilment fit-tieni aggravju bbażat fuq l-iżnaturament tal-provi għandu għalhekk jiġi miċħud.

64. Fit-tielet aggravju, l-appellanti tissottometti li l-Ftehim mat-trade unions 2002 ma jippermettix il-konklużjonijiet tal-Kummissjoni u tal-Qorti Ġenerali fir-rigward tal-imputazzjoni tal-miżuri lill-awtoritajiet Taljani. Id-deċiżjoni ma tistax tinftiehem bħala li tfisser li s-SEA kienet b'xi mod obbligata li tikkumpensa għat-telf ta' SEA Handling permezz ta' injezzjonijiet ta' kapital.

65. Madankollu, b'dan l-argument l-appellanti titlob ukoll evalwazzjoni mill-ġdid tal-fatti – f'dan il-każ, tal-Ftehim mat-trade unions 2002.

24 Sentenza tas-17 ta' Ġunju 2010, Lafarge vs Il-Kummissjoni (C-413/08 P, EU:C:2010:346, punt 17 u l-ġurisprudenza ċċitata).

25 Sentenzi tat-3 ta' April 2014, Franza vs Il-Kummissjoni (C-559/12 P, EU:C:2014:217, punt 80 u l-ġurisprudenza ċċitata), u tal-11 ta' Diċembru 2019, Mytilinaios Anonymos Etairia – Omilos Epicheiriseon vs Il-Kummissjoni (C-332/18 P, EU:C:2019:1065, punt 150).

26 Sentenzi tas-7 ta' Jannar 2004, Aalborg Portland *et* vs Il-Kummissjoni (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P u C-219/00 P, EU:C:2004:6, punt 50), tal-20 ta' Ottubru 2011, PepsiCo vs Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679, punt 78), tad-9 ta' Novembru 2017, TV2/Danmark vs Il-Kummissjoni (C-649/15 P, EU:C:2017:835, punt 51), tas-16 ta' Jannar 2019, Il-Polonja vs Stock Polska sp. z o.o. u EUIPO (C-162/17 P, mhux ippubblikata, EU:C:2019:27, punt 71).

27 Ara l-punti 53 u 54 iktar 'il fuq.

66. Fl-ewwel lok, hija ssostni li l-interpretazzjoni tal-Qorti Ġenerali ma kkunsidratx il-kuntest temporali u legali tal-Ftehim mat-trade unions 2002. Għaldaqstant, l-appellanti qiegħda tittratta l-evalwazzjoni tal-provi bħala tali. Min-naħa l-oħra, għal argument ammissibbli, hija setgħet argumentat li l-Ftehim mat-trade unions 2002 *per se* ma jippermettix il-konklużjonijiet meħuda mill-Qorti Ġenerali.

67. Sakemm l-appellanti ssostni li ma hemm l-ebda riferiment għal injezzjonijiet ta' kapital u telf fil-Ftehim mat-trade unions 2002, l-argument tal-appellanti jista' jinftiehem li jissodisfa r-rekwiżiti ta' ammissibbiltà tal-aggravju ta' żnaturament tal-provi. Dan ikun il-każ li kieku d-dikjarazzjoni tal-appellanti tinftiehem, li mingħajr l-elementi msemmija, obbligu min-naħa tas-SEA li tikkumpensa t-telf ta' SEA Handling ma jistax jiġi dedott mill-Ftehim mat-trade unions 2002.

68. Madankollu, l-evalwazzjoni tal-Qorti Ġenerali ma hijiex manifestament żbaljata u għalhekk ma jirriżultax żnaturament tal-provi. Dan minħabba li ma huwiex eskluż mill-bidu nett li jiġi konkluż mal-Kummissjoni u l-Qorti Ġenerali l-obbligu tas-SEA li tikkumpensa għat-telf tas-sussidjarja tagħha, skont is-siltiet iċċitati mill-Ftehim mat-trade unions 2002 fil-punt 77 tas-sentenza appellata, li skonthom is-SEA għandha żżomm il-bilanċ bejn l-ispejjeż u l-benefiċċji ta' SEA Handling għal bosta snin. B'mod partikolari, ma huwiex meħtieġ li jkun speċifikat il-mod ta' kif għandu jinżamm il-bilanċ bejn il-benefiċċji u l-ispejjeż. Il-fatt li l-Ftehim mat-trade unions 2002 ma jagħmel l-ebda riferiment għall-eżenzjoni għat-telf permezz tal-injezzjonijiet ta' kapital, ma għandux jaffettwa l-konklużjoni tal-Kummissjoni u tal-Qorti Ġenerali. Għalhekk, ma hemm l-ebda żnaturament tal-Ftehim mat-trade unions 2002.

69. Għaldaqstant, it-tielet aggravju għandu jiġi miċħud ukoll.

D. Ir-raba' aggravju – investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq

70. Bir-raba' aggravju, l-appellanti tikkontesta d-dikjarazzjonijiet tal-Qorti Ġenerali fuq il-kriterju tal-investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq.

71. Dan il-kriterju huwa bbażat fuq il-kunsiderazzjoni li miżura ma hijiex ta' għajnuna fis-sens tal-Artikolu 107 TFUE jekk il-kumpannija pubblika benefiċjarja setgħet irċeviet l-istess benefiċċju li ngħata minn riżorsi tal-Istat f'ċirkustanzi li jikkorrispondu għal kundizzjonijiet normali tas-suq[28]. Sabiex tiġi evalwata din il-mistoqsija, għandu jintuża operatur ekonomiku li jinsab f'sitwazzjoni li hija l-iktar simili għall-awtoritajiet statali li joperaw, fil-każ preżenti jiġifieri investitur privat fittizju[29].

72. L-argument essenzjali tal-appellanti huwa marbut minn naħa bil-kriterju ta' evalwazzjoni użat mill-Qorti Ġenerali, u min-naħa l-oħra bil-provi. Hija taqsam ir-raba' aggravju f'erba' partijiet, jiġifieri biex tevalwa l-Ftehim mat-trade unions 2002 (ara l-punt 1), l-evalwazzjoni tal-Kummissjoni tal-kriterju tal-investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq (ara l-punt 3), il-kriterju ta' evalwazzjoni tal-qrati tal-Unjoni (ara l-punt 2) u fuq l-oneru tal-prova (ara l-punt 4).

28 Sentenzi tal-21 ta' Marzu 1991, L-Italja vs Il-Kummissjoni (C-303/88, EU:C:1991:136, punt 20), u tal-5 ta' Ġunju 2012, Il-Kummissjoni vs EDF *et* (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punt 78).

29 Ara s-sentenzi tal-5 ta' Ġunju 2012, Il-Kummissjoni vs EDF *et* (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punti 78 u 79), u tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 28).

1. L-ewwel parti tar-raba' aggravju – L-evalwazzjoni tal-Ftehim mat-trade unions 2002

73. Bl-ewwel parti tar-raba' aggravju, l-appellanti wkoll, fil-kuntest tar-raba' aggravju, tikkontesta l-fatt li l-Kummissjoni u l-Qorti Ġenerali kkunsidraw strateġija pluriannwali għall-kopertura tat-telf. Dan ma jirriżultax mill-Ftehim mat-trade unions 2002 jew minn dokumenti oħra. Għalhekk, il-Kummissjoni u l-Qorti Ġenerali ma għandhomx jippermettu li tali strateġija tkun inkluża fl-evalwazzjoni tal-kriterju tal-investitur privat.

74. Madankollu, kif diġà ġie spjegat b'rabta mat-tielet aggravju [30], dan l-argument għandu jiġi miċħud minħabba li jikkontesta l-evalwazzjoni tal-provi tal-Qorti Ġenerali. Ma huwiex żball manifest li l-Qorti Ġenerali aċċettat il-konklużjoni tal-Kummissjoni, li l-Ftehim mat-trade unions 2002 obbliga lis-SEA tkopri t-telf ta' SEA Handling fuq bosta snin.

2. It-tielet parti tar-raba' aggravju – Kriterju ta' evalwaazzjoni tal-qrati tal-Unjoni

75. Fit-tielet parti tar-raba' aggravju, l-appellanti ssostni li l-Qorti Ġenerali wettqet żball meta assumiet li setgħet teżamina biss b'mod limitat l-evalwazzjoni ekonomika kumplessa mwettqa mill-Kummissjoni fil-qafas tal-kriterju tal-investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq, u għalhekk wettqet żball ta' liġi meta talbet prova ta' żball manifest fl-evalwazzjoni tal-Kummissjoni.

76. Dan l-argument ukoll għandu jiġi miċħud.

77. Huwa minnu li, skont it-tieni paragrafu tal-Artikolu 263 TFUE, il-Qorti Ġenerali fil-prinċipju teżamina bis-sħiħ rikorsi kontra atti tal-Unjoni minħabba nuqqas ta' ġurisdizzjoni, dwar ksur tal-forom proċedurali sostanzjali, dwar ksur tat-Trattati jew ta' xi regola tad-dritt relattiva għall-applikazzjoni tagħhom, jew dwar l-użu skorrett tas-setgħat tagħhom.

78. Madankollu, meta tapplika l-kriterju tal-investitur privat, il-Kummissjoni trid tagħmel evalwazzjoni globali, filwaqt li tqis kwalunkwe elementi rilevanti fil-każ inkwistjoni, li jippermettilha tiddetermina jekk il-kumpannija benefiċjarja manifestament ma kinitx irċeviet faċilitajiet paragunabbli mingħand operatur privat.

79. L-evalwazzjoni ta' ċirkustanzi ekonomiċi kumplessi li fuqhom hija bbażata din l-evalwazzjoni globali ma hijiex eżentata mill-istħarriġ tal-qorti tal-Unjoni [31]. Madankollu, l-istħarriġ f'dan ir-rigward huwa limitat sal-punt li l-qorti tal-Unjoni ma tistax tissostitwixxi l-evalwazzjoni tal-Kummissjoni ma' tagħha stess, u tista' tivverifika biss jekk hemmx żball manifest ta' evalwazzjoni jew użu ħażin ta' poter fil-mertu [32]. Barra minn hekk, il-qrati tal-Unjoni jistgħu jeżaminaw jekk ir-regoli dwar il-proċedura u r-raġunament ġewx osservati u jekk il-fatti ġewx deċiżi ġustament [33].

30 Ara l-punt 64 *et seq*. iktar 'il fuq.

31 Sentenza tat-22 ta' Novembru 2007, Spanja vs Lenzing (C-525/04 P, EU:C:2007:698, punti 56 u 57), tat-2 ta' Settembru 2010, Il-Kummissjoni vs Scott (C-290/07 P, EU:C:2010:480, punti 64 u 65), u tal-24 ta' Jannar 2013, Frucona Košice vs Il-Kummissjoni (C-73/11 P, EU:C:2013:32, punt 75).

32 Sentenzi tat-22 ta' Novembru 2007, Spanja vs Lenzing (C-525/04 P, EU:C:2007:698, punti 59 sa 61), tat-2 ta' Settembru 2010, Il-Kummissjoni vs Scott (C-290/07 P, EU:C:2010:480, punti 64 sa 66), tal-24 ta' Jannar 2013, Frucona Košice vs Il-Kummissjoni (C-73/11 P, EU:C:2013:32, punti 74 sa 76), u tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punti 38 sa 41).

33 Sentenzi tat-2 ta' Settembru 2010, Il-Kummissjoni vs Scott (C-290/07 P, EU:C:2010:480, punt 66), u tas-7 ta' Mejju 2020, BTB Holding Investments u Duferco Participations Holding vs Il-Kummissjoni (C-148/19 P, EU:C:2020:354, punt 56).

80. Ir-riferiment tal-appellanti għall-ġurisprudenza dwar il-kontroll tal-multi għall-kartelli [34] ma jbiddilx dan. F'dan il-qasam, il-qrati tal-Unjoni għandhom is-setgħa li jwettqu stħarriġ ta' ġurisdizzjoni sħiħa skont l-Artikolu 261 TFUE u r-regolamenti rilevanti [35]. B'kuntrast, meta jiġu rriveduti d-deċiżjonijiet dwar l-għajnuna, l-istandards ta' stħarriġ murija hawnhekk japplikaw.

81. Konsegwentement, is-sentenza appellata ma hijiex żbaljata fil-liġi minħabba li l-Qorti Ġenerali fil-punti 107 u 108 tas-sentenza appellata llimitat b'dan il-mod l-istħarriġ tagħha fuq l-evalwazzjonijiet tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq.

3. It-tieni parti tar-raba' aggravju – Il-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq

82. Fit-tieni parti tar-raba' aggravju, l-appellanti tikkontesta l-fatt li l-Qorti Ġenerali aċċettat l-investitur privat fittizju li miegħu l-Kummissjoni pparagunat l-aġir tas-SEA. Is-SEA ma hijiex biss kwalunkwe kumpannija omm li għandha tiddeċiedi jekk tibqax topera sussidjarja li tagħmel it-telf, iżda pjuttost il-proprjetarja ta' konċessjoni fit-tul għall-operat ta' żewġ ajruporti. Minħabba d-dħul iggarantit fit-tul, il-konservazzjoni ta' SEA Handling ma teħtieġx ippjanar iddettaljat jew il-profittabbiltà fuq perijodu qasir.

83. Madankollu, dan l-argument għandu x'jaqsam mal-evalwazzjoni tal-Kummissjoni dwar il-kuntest ekonomiku kumpless li jikkaratterizza l-injezzjoni ta' kapital favur SEA Handling. Parti mill-evalwazzjoni tinkludi wkoll id-determinazzjoni ta' punt ta' riferiment u l-identifikazzjoni ta' investitur privat fittizju. F'dan ir-rigward, kif diġà ntqal, il-qrati tal-Unjoni ma għandhomx jissostitwixxu l-evalwazzjoni ekonomika tal-Kummissjoni b'tagħhom stess u jistgħu għalhekk jivverifikaw biss jekk hemmx żbalji manifesti ta' evalwazzjoni [36].

84. Għalhekk, fil-punt 120 tas-sentenza appellata, il-Qorti Ġenerali ġustament ikkonstatat li l-kunsiderazzjonijiet differenti tal-Kummissjoni stipulati fil-punt 97 tas-sentenza appellata dwar investitur privat komparabbli, ma humiex ivvizzjati bi żball manifest ta' evalwazzjoni. Madankollu, il-Kummissjoni kienet partikolarment f'pożizzjoni li tqis li investitur bħal dan ma kienx ikun segwa strateġija komparabbli li fiha jikkumpensa telf sinjifikattiv ta' sussidjarja kull sena mingħajr ma jistabbilixxi limitu massimu, li jevalwa s-suċċess ta' pagamenti preċedenti jew jeżamina xenarji alternattivi.

85. Id-deskrizzjoni tal-Qorti Ġenerali fil-punt 97 tas-sentenza appellata u, b'mod iktar ċar, il-partijiet sottostanti tar-raġunament tad-deċiżjoni kkontestata, li fuqha hija bbażata din id-deskrizzjoni, ċertament hija bbażata wkoll fuq il-konċessjoni għall-operat tas-SEA li ilha stabbilita, li l-Qorti Ġenerali tikkunsidra tal-inqas b'mod impliċitu fil-punt 112. Huwa biss f'dan l-isfond li huwa ċar ir-riferiment għal strateġija ta' negozju li ilha teżisti ta' SEA Handling, tant, li kemm il-Qorti Ġenerali, kif ukoll il-Kummissjoni espliċitament jippruvaw jagħmlu sforz fil-kunsiderazzjonijiet tagħhom [37]. Il-fatt li l-Kummissjoni fl-aħħar ma kkonkludietx minn din is-sitwazzjoni, li investitur privat prudenti b'konċessjoni fit-tul għall-operat kien jaġixxi bħas-SEA, huwa fl-ambitu tad-diskrezzjoni tagħha, u għalhekk il-Qorti Ġenerali ma setgħetx toġġezzjona għal dan.

86. Sakemm l-appellanti tikkontesta l-fatt li l-Qorti Ġenerali aċċettat lill-investitur fittizju, li kien użat bħala paragun mill-Kummissjoni, it-tieni parti tar-raba' aggravju għandha għalhekk tiġi miċħuda bħala infondata.

34 Hija tirreferi għas-sentenzi tat-8 ta' Diċembru 2011, KME *et* vs Il-Kummissjoni (C-272/09 P, EU:C:2011:810, punt 94) u Chalkor vs Il-Kummissjoni (C-386/10 P, EU:C:2011:815, punt 62).

35 Sentenzi tat-8 ta' Diċembru 2011, KME *et* vs Il-Kummissjoni (C-272/09 P, EU:C:2011:810, punt 93), u Chalkor vs Il-Kummissjoni (C-386/10 P, EU:C:2011:815, punt 63). Ara wkoll il-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża Frucona Košice vs Il-Kummissjoni (C-73/11 P, EU:C:2012:535, punt 80).

36 Ara l-punt 79 iktar 'il fuq.

37 Il-premessi 225, 226 u 229 tad-deċiżjoni kkontestata; punti 97 u 112 tas-sentenza appellata.

4. Fuq ir-raba' parti tar-raba' aggravju – Oneru tal-prova u kunsiderazzjoni tal-elementi rilevanti kollha

87. Madankollu, it-tieni parti tar-raba' aggravju tinkludi oġġezzjoni oħra, li hija applikata b'mod sħiħ fir-raba' parti. Għaldaqstant, l-appellanti tallega li l-oneru tal-prova aċċettat mill-Qorti Ġenerali u, b'mod partikolari, qiegħed jiġi invokat, ma jinvalidax ċerti suppożizzjonijiet tal-Kummissjoni. Barra minn hekk, hija ssostni li rapport ippreżentat minnha, li ġie ppreparat biss wara l-miżuri kkontestati, ma tqisx favur tagħha.

a) Fuq il-kriterju ta' evalwazzjoni

88. Speċifikament għall-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq, il-Qorti tal-Ġustizzja tenfasizza li l-Kummissjoni trid tagħmel evalwazzjoni ġenerali, fejn trid tieħu inkunsiderazzjoni kwalunkwe fattur rilevanti f'dan il-każ, li jippermettilha tiddetermina jekk il-kumpannija benefiċjarja tibbenefikax manifestament minn tali faċilitajiet irċevuti minn operatur privat bħala tali [38].

89. Il-qrati tal-Unjoni mbagħad mhux biss jivverifikaw l-eżattezza materjali tal-provi prodotti, il-kredibbiltà tagħhom u l-koerenza tagħhom, iżda għandhom ukoll jikkontrollaw jekk dawn l-elementi jikkostitwixxux l-informazzjoni rilevanti kollha li għandha tittieħed inkunsiderazzjoni sabiex tiġi evalwata sitwazzjoni kumplessa u jekk humiex tali li jsostnu l-konklużjonijiet li jirriżultaw minnha [39]. Barra minn hekk, kif imsemmi iktar 'il fuq, jista' jkun neċessarju li tkun ivverifikata l-osservanza tar-regoli proċedurali u ta' motivazzjoni [40].

90. Fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet, għandu jiġi eżaminat jekk il-Qorti Ġenerali rrevedietx b'mod xieraq il-konstatazzjonijiet tal-Kummissjoni rigward il-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq.

b) Kunsiderazzjoni tas-sitwazzjoni partikolari tas-SEA

91. Fid-dawl tar-rekwiżiti għall-evalwazzjoni tal-Kummissjoni, il-karatteristiċi tas-SEA, li l-appellanti tikkwota b'rabta mat-tieni parti tar-raba' aggravju [41], huma fost il-fatturi li l-Kummissjoni kellha b'mod partikolari tieħu inkunsiderazzjoni meta tqabbel l-aġir tas-SEA ma' dak tal-investitur fittizju adottat.

92. Il-Qorti Ġenerali ssemmi dan l-argument biss b'mod impliċitu fil-punt 112 tas-sentenza kkontestata, fejn tirreferi għal kunsiderazzjonijiet strateġiċi mressqa min-naħa Taljana. Madankollu, ma hemm l-ebda żball ta' liġi u, b'mod partikolari, l-ebda żball fil-motivazzjoni. L-obbligu ta' motivazzjoni madankollu ma jobbligax lill-Qorti Ġenerali li tipprovdi espożizzjoni li ssegwi, b'mod eżawrjenti u wieħed wieħed, ir-raġunamenti kollha mqajma mill-partijiet fil-kawża. Għaldaqstant, il-motivazzjoni tista' tkun impliċita, bil-kundizzjoni li hija tippermetti lil dawk ikkonċernati li jkunu jafu r-raġunijiet għaliex il-Qorti Ġenerali ma qablitx mal-argumenti tagħhom, u sabiex il-Qorti tal-Ġustizzja jkollha għad-dispożizzjoni tagħha elementi suffiċjenti sabiex teżerċita l-istħarriġ tagħha [42].

38 Sentenzi tal-5 ta' Ġunju 2012, Il-Kummissjoni vs EDF *et* (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punt 86), tal-24 ta' Jannar 2013, Frucona Košice vs Il-Kummissjoni (C-73/11 P, EU:C:2013:32, punt 73), u tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 29).

39 Sentenzi tat-2 ta' Settembru 2010, Il-Kummissjoni vs Scott (C-290/07 P, EU:C:2010:480, punt 65), u tal-24 ta' Jannar 2013, Frucona Košice vs Il-Kummissjoni (C-73/11 P, EU:C:2013:32, punt 76).

40 Sentenzi tat-2 ta' Settembru 2010, Il-Kummissjoni vs Scott (C-290/07 P, EU:C:2010:480, punt 66), u tas-7 ta' Mejju 2020, BTB Holding Investments u Duferco Participations Holding vs Il-Kummissjoni (C-148/19 P, EU:C:2020:354, punt 56).

41 Punt 82 ta' dawn il-konklużjonijiet.

42 Sentenzi tas-7 ta' Jannar 2004, Aalborg Portland *et* vs Il-Kummissjoni (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P u C-219/00 P, EU:C:2004:6, punt 372), tal-11 ta' Settembru 2014, MasterCard *et* vs Il-Kummissjoni (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punt 189), u tad-19 ta' Settembru 2019, Il-Polonja vs Il-Kummissjoni (C-358/18 P, mhux ippubblikata, EU:C:2019:763, punt 75).

93. Dan huwa l-każ hawnhekk, peress li l-osservazzjonijiet tal-Qorti Ġenerali juru b'mod ċar liema elementi kienu jkunu meħtieġa għall-Kummissjoni sabiex id-deċiżjoni għall-injezzjonijiet ta' kapital tkun plawżibbli wkoll li kieku saret minn investitur privat komparabbli li jopera f'ekonomija tas-suq. Fil-punt 113 tas-sentenza appellata, il-Qorti Ġenerali kkonfermat l-evalwazzjoni tal-Kummissjoni li r-riskju ta' investiment fuq perijodu ta' żmien twil sabiex jikkumpensa għat-telf għandu jiġi ddefinit b'mod iktar ċar, kemm f'termini tal-ammont mistenni minnu, kif ukoll f'termini ta' possibbiltà ta' profitt tiegħu, sabiex jipperswadi lil investitur privat biex jirrepeti l-injezzjonijiet ta' kapital.

94. Barra minn hekk, il-fatt li l-Kummissjoni ħadet inkunsiderazzjoni dan l-aspett jidher fil-premessa 225 tad-deċiżjoni kkontestata.

95. Għalhekk l-argument li l-Qorti Ġenerali ma ħaditx biżżejjed inkunsiderazzjoni s-sitwazzjoni tas-SEA għandu jiġi miċħud bħala infondat.

c) Assenza ta' provi

96. L-oġġezzjoni prinċipali tal-appellanti hija intiża kontra, tal-inqas, kunsiderazzjonijiet ambigwi tal-Qorti Ġenerali fil-punti 113 sa 117 tas-sentenza appellata, li fihom il-Qorti Ġenerali tenfasizza l-assenza ta' ċerta informazzjoni min-naħa Taljana, kif ukoll kontra l-punti 121 sa 132 tas-sentenza appellata, li fihom tiddikjara li ċerti argumenti ma jistgħux jinvalidaw il-konstatazzjonijiet tal-Kummissjoni. Dawn il-kunsiderazzjonijiet mill-Qorti Ġenerali jistgħu jinftiehmu li Stat Membru, jew il-benefiċjarji ta' miżura, għandhom juru mill-bidu li l-miżura kienet tittieħed ukoll minn investitur privat komparabbli.

97. Tali tqassim tal-oneru tal-prova jkun inkompatibbli mal-ġurisprudenza fuq il-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq. Il-Qorti tal-Ġustizzja espressament irrifjutat li tinterpreta l-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq bħala eċċezzjoni għall-kunċett ta' għajnuna [43].

98. Il-kriterju tal-investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq huwa pjuttost wieħed mill-fatturi li l-Kummissjoni għandha tikkunsidra f'ċerti każijiet sabiex tiddetermina jekk teżistix għajnuna [44]. Reċentement, il-Qorti tal-Ġustizzja fformulat dan b'tali mod, li l-oneru tal-prova dwar jekk ir-rekwiżiti għall-applikazzjoni tal-kriterju tal-investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq intlaħqux jew le, huwa tal-Kummissjoni [45]. Nifhem li l-Kummissjoni trid tasal għal deċiżjoni ċara dwar jekk investitur privat kienx jieħu l-miżuri inkwistjoni. Jekk il-Kummissjoni ma għandhiex il-provi neċessarji biex tieħu din id-deċiżjoni, l-Istat Membru ma għandu jsofri l-ebda żvantaġġ.

99. B'kuntrast, l-oneru tal-prova għall-applikabbiltà tal-kriterju bħala prinċipju, huwa tal-Istat Membru kkonċernat. Ir-rekwiżit għall-applikabbiltà huwa li l-Istat Membru kkonċernat fil-fatt aġixxa bħala operatur ekonomiku privat. Dan huwa pjuttost diffiċli li jkun il-każ, jekk, b'mod partikolari, l-Istat Membru kkonċernat jeżerċita l-prerogattivi ta' awtorità pubblika tiegħu meta jadotta l-miżuri inkwistjoni. Fil-każ ta' dan id-dubju, il-Qorti tal-Ġustizzja tirrikjedi li l-Istat Membru jipprovdi evidenza ċara, oġġettiva u verifikabbli biex juri li ħa l-azzjoni meħuda fil-kapaċità tiegħu bħala operatur privat [46].

100. Azzjoni f'din il-kapaċità ma jfissirx neċessarjament li investitur privat komparabbli kien jaġixxi bl-istess mod. Din l-evalwazzjoni tibqa' r-responsabbiltà tal-Kummissjoni, li għandha l-oneru tal-prova skont il-kriterji esposti.

43 Sentenzi tal-5 ta' Ġunju 2012, Il-Kummissjoni vs EDF *et* (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punt 103), tal-20 ta' Settembru 2017, Il-Kummissjoni vs Frucona Košice (C-300/16 P, EU:C:2017:706, punt 23) u tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 64).

44 Sentenzi tal-5 ta' Ġunju 2012, Il-Kummissjoni vs EDF *et* (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punt 86), u tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 64).

45 Sentenza tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 65).

46 Sentenzi tal-5 ta' Ġunju 2012, Il-Kummissjoni vs EDF *et* (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punt 82), u tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 63).

101. Madankollu, fil-każ preżenti, il-premessi 219 *et seq*. tad-deċiżjoni kkontestata u l-punti 102 *et seq*. tas-sentenza appellata juru, li la l-Kummissjoni u lanqas il-Qorti Ġenerali ma kellhom dubji dwar l-applikabbiltà ta' dan il-kriterju. Dan huwa loġiku wkoll, minħabba li l-kapitalizzazzjoni tas-sussidjarji hija, skont il-forma tagħha, miżura li jieħdu wkoll investituri privati.

102. Konsegwentement, il-Kummissjoni kellha tipprova li investitur privat komparabbli ma kienx jagħmel l-injezzjonijiet tal-kapital inkwistjoni u, għal dan il-għan, jitlob lill-Istat Membru kkonċernat biex jipprovdi l-informazzjoni rilevanti kollha [47].

103. B'mod partikolari, il-Qorti Ġenerali kellha teżamina jekk il-Kummissjoni kinitx ħadet inkunsiderazzjoni l-elementi rilevanti kollha. Jekk wieħed iħares lejn is-sentenza appellata b'mod komprensiv, jidher li l-Qorti Ġenerali fl-aħħar mill-aħħar għamlet l-istess.

104. F'dan ir-rigward, il-fatturi deċiżivi huma l-fatti li l-Qorti Ġenerali diġà esponiet b'mod pożittiv bħala parti mill-evalwazzjonijiet tal-Kummissjoni, dwar il-kunsiderazzjonijiet ambigwi li ssemmew iktar 'il fuq. Mhux ikkontestat li s-SEA ttrasferixxiet ammonti sostanzjali lil SEA Handling fuq perijodu ta' disa' snin, li jammontaw għal madwar EUR 360 miljun, filwaqt li sar telf ta' madwar EUR 340 miljun [48]. Kif spjegat hawn fuq, il-Qorti Ġenerali ġustament ikkonfermat l-evalwazzjoni tal-Kummissjoni li l-injezzjoni tal-kapital kienet tinvolvi riżorsi tal-Istat [49]. L-appellanti ma rnexxilhiex tikkontesta l-konstatazzjoni tal-Qorti Ġenerali li l-Ftehim mat-trade unions 2002 kien il-bażi essenzjali għal dawn il-miżuri [50].

105. Għaldaqstant, il-Qorti Ġenerali tikkonstata li s-SEA kontinwament ikkumpensat it-telf kbir tas-sussidjarja tagħha fuq bosta snin minħabba obbligu ta' interess pubbliku biex tagħmel hekk. Dawn il-fatti stabbiliti b'mod pożittiv, l-ewwel nett, jissuġġerixxu li investitur privat ma kienx jagħmel hekk faċilment. F'dan l-isfond, l-assenza ta' bażi ulterjuri għat-teħid ta' deċiżjonijiet huwa wkoll ibbażat fuq valur probatorju, għaliex jista' jiġi preżunt li investitur privat kien ikollu kunsiderazzjonijiet fundamentali qabel ma jieħu deċiżjonijiet komparabbli. Il-Qorti Ġenerali, kif muri fil-punti 113 *et seq*. tas-sentenza appellata, ikkonstatat preċiżament l-assenza ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet.

106. Tista' tkun kwistjoni dwar jekk hemmx *obbligu* fuq l-Istat Membru li jagħmel evalwazzjoni minn qabel xierqa tal-profittabbiltà tal-investiment tiegħu qabel ma jagħmel dak l-investiment, kif tikkonstata l-Qorti Ġenerali lill-Qorti tal-Ġustizzja [51] fil-punt 110 tas-sentenza appellata. L-assenza ta' tali evalwazzjoni teħtieġ mill-inqas spjegazzjoni konvinċenti. Inkella, huwa indizju li investitur privat komparabbli ma kienx jagħmel tali ħlasijiet.

107. Din il-kunsiderazzjoni hija kkonfermata miċ-ċirkustanzi partikolari tal-kumpannija pubblika. Min-naħa l-waħda, l-Istati Membri jridu jkunu kapaċi jaġixxu b'mod intraprenditorjali, u sempliċement minħabba l-prinċipju ta' ugwaljanza fit-trattament ta' kumpanniji pubbliċi u privati, mhux kull parteċipazzjoni pubblika b'(maġġoranza) azzjonarja f'kumpannija għandha tirriżulta f'xi vantaġġ mogħti minn din il-kumpannija li jissodisfa l-kriterji tal-Artikolu 107(1) TFUE. Min-naħa l-oħra, preċiżament din il-possibbiltà ma għandhiex twassal għall-evażjoni tal-projbizzjoni tal-għajnuna taħt id-dritt primarju [52]. Sabiex issir ġustizzja għaż-żewġ aspetti, huwa meħtieġ ċertu grad ta' flessibilità,

47 Ara s-sentenzi tal-5 ta' Ġunju 2012, Il-Kummissjoni vs EDF *et* (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punti 103 u 104), u tas-26 ta' Marzu 2020, Larko vs Il-Kummissjoni (C-244/18 P, EU:C:2020:238, punt 68).

48 Ara l-punt 7 iktar 'il fuq.

49 Ara l-punti 19 *et seq*. iktar 'il fuq.

50 Ara l-punti 64 *et seq*. kif ukoll punti 73 u 74.

51 Sentenza tat-23 ta' Novembru 2017, SACE u Sace BT vs Il-Kummissjoni (C-472/15 P, mhux ippubblikata, EU:C:2017:885, punt 107). Il-Qorti Ġenerali oriġinarjament żviluppat tali formulazzjoni fis-sentenza tal-25 ta' Ġunju 2015, SACE u Sace BT vs Il-Kummissjoni (T-305/13, EU:T:2015:435, punt 182), u minn dakinhar irrepetiethom fis-sentenzi tas-16 ta' Jannar 2018, EDF vs Il-Kummissjoni (T-747/15, EU:T:2018:6), kif ukoll tal-11 ta' Diċembru 2018, BTB Holding Investments u Duferco Participations Holding vs Il-Kummissjoni (T-100/17, mhux ippubblikat, EU:T:2018:900).

52 Sentenza tas-16 ta' Mejju 2002, Franza vs Il-Kummissjoni (C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, punti 23 u 68 *et seq*.).

kif jippermetti l-kriterju ta' investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq. Dan ifisser, li l-Istati Membri, jew il-kumpanniji li jkunu tagħhom, għandhom normalment jiddokumentaw id-deċiżjonijiet tagħhom b'tali mod li ikun possibbli li jintgħaraf jekk aġixxewx fil-kapaċità bħala azzjonisti individwali fis-sitwazzjoni rispettiva b'mod konformi mas-suq.

108. Il-kunsiderazzjonijiet tal-Qorti Ġenerali rigward in-nuqqas li tiġi invalidata ċerta informazzjoni pprovduta, għandhom jinftiehmu primarjament f'dan is-sens. Mill-informazzjoni disponibbli weħidha, il-Qorti Ġenerali ma setgħetx tifhem għaliex l-injezzjoni ta' kapital, kuntrarjament għal dak li jidher li rriżulta miċ-ċirkustanzi stabbiliti b'mod pożittiv, għandha tikkorrispondi għall-azzjonijiet ta' investitur privat.

109. Barra minn hekk, flimkien mad-dikjarazzjonijiet dwar in-nuqqas li jiġu invalidati ċerti konstatazzjonijiet tal-Kummissjoni, dawn juru li l-appellanti ma ppreżentat l-ebda element ieħor li l-Kummissjoni kellha tieħu inkunsiderazzjoni fl-evalwazzjoni tagħha.

110. Rekwiżiti ulterjuri għall-Kummissjoni li jirrikjeduha tiċċara l-fatti, jagħmlu l-kontroll tal-għajnuna eċċessivament diffiċli jekk l-Istati Membri jużaw forom ta' tranżazzjoni skont id-dritt privat biex jipprovdu vantaġġi selettivi. Dan għaliex, il-Kummissjoni kif suppost issir taf jekk hemmx aġir konformi mas-suq, jekk mhux permezz tad-dokumentazzjoni tat-teħid tad-deċiżjonijiet mill-kumpannija li tagħti l-vantaġġ?

111. Anki l-allegazzjoni tal-appellanti li l-Kummissjoni ma kkjarifikatx b'mod adegwat is-sitwazzjoni fis-suq tas-servizzi ta' assistenza fl-art u, b'mod partikolari, li ma wettqitx studju tagħha stess ma jibdel xejn dwar dan. Ma jistax jiġi eskluż li f'ċerti każijiet dawn il-miżuri ta' informazzjoni huma neċessarji sabiex jitqiesu l-indikazzjonijiet sinjifikattivi kollha. Madankollu, fil-każ preżenti, ma huwiex żball manifest ta' evalwazzjoni li wieħed jasal għall-konklużjoni li investitur privat ma kienx jaġixxi b'dan il-mod, abbażi tal-konstatazzjonijiet dwar il-portata u t-tul tal-miżuri ta' kapitalizzazzjoni, kif ukoll id-defiċit akkumulat, li sar b'mod parallel.

112. Għalhekk, il-Qorti Ġenerali ma kellhiex għalfejn tikkontesta l-evalwazzjoni tal-Kummissjoni li investitur privat komparabbli ma kienx jieħu l-miżuri inkwistjoni b'dan il-mod. Għall-kuntrarju, il-Kummissjoni bbażat il-konstatazzjonijiet tagħha fuq indizji serji. Konsegwentement, il-Qorti Ġenerali setgħet tikkonfermahom.

113. Madankollu, huwa ta' dispjaċir li l-Qorti Ġenerali ma spjegatx din il-bażi għall-evalwazzjoni tagħha b'mod iktar ċar, u minflok enfasizzat l-assenza ta' ċerta informazzjoni. Madankollu, ir-raġunament ta' sentenza jista' jkun fih ukoll konstatazzjonijiet impliċiti jew riferimenti impliċiti għar-raġunament ta' punti oħra fl-istess sentenza [53].

114. Għalhekk, l-argument tal-appellanti għandu finalment jiġi miċħud bħala infondat.

d) Data tal-provi

115. Fl-aħħar nett, l-appellanti tikkontesta l-fatt li fil-punt 114 tas-sentenza appellata, il-Qorti Ġenerali rrifjutat li tqis studju li sar wara li ġew adottati l-miżuri inkwistjoni.

53 Ara l-punt 92 iktar 'il fuq.

116. Din il-konstatazzjoni mill-Qorti Ġenerali ma hijiex ukoll ivvizzjata bi żball ta' liġi, iżda tikkorrispondi għall-obbligu ta' verifika tal-Kummissjoni. Skont il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja, din tal-aħħar tista' saħansitra tirrifjuta li teżamina informazzjoni jekk il-provi mressqa jkunu ġejjin mill-perijodu ta' wara li ttieħdet id-deċiżjoni li ssir l-injezzjoni ta' kapital inkwistjoni. Sabiex jiġi applikat il-kriterju tal-investitur privat li jopera f'ekonomija tas-suq, għandha tkun rilevanti biss l-informazzjoni, kif ukoll l-iżviluppi prevedibbli li kienu disponibbli fil-mument tad-deċiżjoni biex isir l-investiment [54].

117. Fil-forma assoluta tagħha, din id-dikjarazzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja hija eċċessiva, għaliex huwa konċepibbli li provi mill-perijodu ta' wara li ttieħdet il-miżura kkonċernata jippermettu li jsiru konklużjonijiet dwar l-informazzjoni disponibbli fil-perijodu tad-deċiżjoni. F'dan ir-rigward, wieħed jista' jaħseb f'dikjarazzjonijiet li saru iktar tard mill-partijiet dwar il-proċess storiku ta' teħid ta' deċiżjonijiet. Madankollu, huwa korrett li n-nuqqasijiet fil-proċess tat-teħid tad-deċiżjonijiet ma jistgħux jiġu rrimedjati *ex post facto*.

118. Il-Qorti Ġenerali rraġunat bl-istess mod fil-punti 114 u 117 tas-sentenza appellata. Minn naħa, hija tirrevedi r-riferimenti għall-proċess tat-teħid tad-deċiżjonijiet rigward l-injezzjonijiet ta' kapital li jinsabu fir-rapport inkwistjoni, u min-naħa l-oħra tikkjarifika li r-rapport ma jistax jissostitwixxi kunsiderazzjonijiet nieqsa fil-proċess tat-teħid tad-deċiżjonijiet.

119. Għaldaqstant, dan l-argument u, għalhekk, ir-raba' aggravju għandhom jiġu miċħuda bħala infondati.

V. Fuq l-ispejjeż

120. Skont l-Artikolu 184(2) tar-Regoli tal-Proċedura, il-Qorti tal-Ġustizzja tiddeċiedi biss dwar l-ispejjeż tal-appell meta l-appell ma jkunx fondat. Skont l-Artikolu 138(1) tal-istess regoli, applikabbli għall-proċedura ta' appell skont l-Artikolu 184(1), il-parti li titlef il-kawża għandha tiġi kkundannata għall-ispejjeż, jekk dawn ikunu ntalbu.

121. Peress li l-appellanti tilfet, hemm lok li hija tbati l-ispejjeż relatati mal-appell.

VI. Konklużjoni

122. Għaldaqstant, nipproponi li l-Qorti tal-Ġustizzja tiddeċiedi kif ġej:

1. L-appell tal-Komun ta' Milano huwa miċħud.

2. Il-Komun ta' Milano għandu jiġi kkundannat għall-ispejjeż.

54 Sentenzi tal-5 ta' Ġunju 2012, Il-Kummissjoni vs EDF *et* (C-124/10 P, EU:C:2012:318, punti 104 u 105), tal-1 ta' Ottubru 2015, Electrabel u Dunamenti Erőmű vs Il-Kummissjoni (C-357/14 P, EU:C:2015:642, punt 103), u tat-23 ta' Novembru 2017, SACE u Sace BT vs Il-Kummissjoni (C-472/15 P, mhux ippubblikata, EU:C:2017:885 punt 107).